



Nazwa instytucji

# Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

## Projektowana nowela do ustawy emerytalnej dla funkcjonariuszy prywatnych - referat dyrektora Stanisława Bala, wygłoszony na Zgromadzeniu oddziałów Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń Urzędników prywatnych we Lwowie - 10.12.1911 r.

Liczba stron oryginału

3

Liczba plików skanów

4

Liczba plików publikacji

4

Sygnatura/numer zespołu

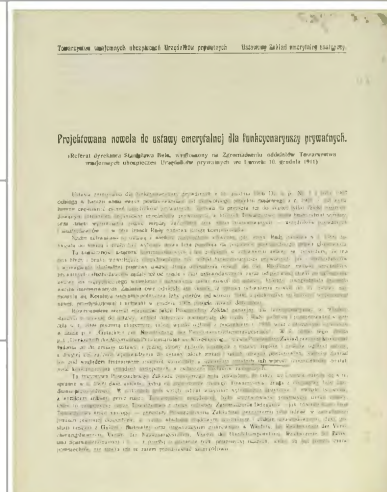
TR 072.006

Data wydania oryginału

1911

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+



Ministerstwo  
**Kultury**  
i Dziedzictwa  
Narodowego.



NARODOWY  
INSTYTUT  
AUDIOWIZUALNY

**KULTURA+**



## Projektowana nowela do ustawy emerytalnej dla funkcyjaryuszy prywatnych.

(Referat dyrektora Stanisława Bala, wygłoszony na Zgromadzeniu oddziałów Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń Urzędników prywatnych we Lwowie 10. grudnia 1911).

Ustawa emerytalna dla funkcyjaryuszy prywatnych z 16. grudnia 1906 Dz. u. p. Nr. 1 z roku 1907 odbiega w bardzo wielu swych postanowieniach od pierwotnego projektu rządowego z r. 1901 i od wyrażanych częstokroć życzeń urzędników prywatnych. Ustawa ta przysłała też do skutku tylko dzięki niezmiernym staraniom organizacji urzędników prywatnych, w których Towarzystwo nasze brało udział wybitny, oraz dzięki wyrównaniu różnic między żądaniami obu stron interesowanych — urzędników prywatnych i słuźbodawców — w obu Izbach Rady państwa drogą kompromisów.

Nadto uchwalono tę ustawę z wielkim pośpiechem wówczas, gdy sesja Rady państwa w r. 1906 dobiegała do końca i miała być wybrana nowa Izba poselska na podstawie powszechnego prawa głosowania.

Ta konieczność ustępstw kompromisowych i ten pośpiech w uchwaleniu ustawy są powodem, że ma ona błędy i braki, wywołujące niezadowolenie tak wśród funkcyjaryuszy prywatnych jak i słuźbodawców i wymagające niezbędnej poprawy ustawy drogą uchwalenia noweli do niej. Rozliczne związki urzędników prywatnych i słuźbodawców żądały też od rządu i ciał ustawodawczych zaraz od pierwszej chwili po ogłoszeniu ustawy jak najrychlejszego wniesienia i uchwalenia takiej noweli do ustawy, któraby uwzględniała życzenia warstw interesowanych. Żądania owe odniosły ten skutek, iż sprawą uchwalenia noweli do tej ustawy zajmowała się Komisja socjalno-polityczna Izby posłów od wiosny 1908, a podkomitet tej komisji wypracował nawet, przedyskutował i uchwalił w grudniu 1908 projekt noweli dotyczącej.

Równocześnie niemal rozpoczął także Powszechny Zakład pensyjny dla funkcyjaryuszy w Wiedniu starania o nowelę do ustawy, wniósł dotyczące memoriały do rządu i Rady państwa i przeprowadził w tym celu w r. 1909 pisemną ekspertyzę, której wyniki ogłosił z początkiem r. 1910 wraz z obszernym wywodem w dziele p. t. „Gutachten zur Novellierung des Pensionsversicherungsgesetzes“. W II. tomie tego dzieła p. t. „Denkschrift der Allgemeinen Pensionsanstalt zur Novellierung...“ stawia Powszechny Zakład pensyjny konkretne żądania co do zmiany ustawy: z jednej strony żądania usunięcia z ustawy błędów i braków ogólnej natury, z drugiej zaś żądania wprowadzenia do ustawy takich zmian i takich nowych postanowień, któreby Zakład ten pod względem finansowym znacznie wzmocniły, a natomiast utrudniły lub wprost uniemożliwiły działalność konkurencyjną urzędów zastępczych, a zwłaszcza zakładów zastępczych.

Ta inicjatywa Powszechnego Zakładu pensyjnego była powodem, że także we Lwowie odbyły się w tej sprawie w r. 1909 dwie ankiety; jedna na zaproszenie naszego Towarzystwa, druga z inicjatywy Izby handlowo-przemysłowej. W ankietach tych wzięły udział wszystkie wybitniejsze instytucje i związki lwowskie, a wynikiem ankiety, przez nasze Towarzystwo urządzonej, było wypracowanie propozycji zmian ustawy, które to propozycje nasze Towarzystwo z mocy uchwały Zgromadzenia Delegatów — jak również liczne inne Towarzystwa kraju naszego — przesłały Powszechnemu Zakładowi pensyjnemu jako udział w zarządzanej przezeń pisemnej ekspertyzie, a nadto władzom rządowym centralnym i ciałom ustawodawczym, dalej posłom naszym z Galicyi i Bukowiny oraz organizacyom pokrewnym w Wiedniu, jak Reichsverein der Versicherungsbeamten, Verein der Kassenangestellten, Verein der Handelsangestellten, Reichsverein der Bank- und Sparkassenbeamten i i. — z prośbą o poparcie tych propozycji naszych, które są już zresztą znane powszechnie, nie trzeba ich tu zatem przedstawiać szczegółowo.



Ze zmian, jakich żąda Powszechny Zakład pensyjny celem utrudnienia, względnie nawet uniemożliwienia konkurencji urzędów zastępczych, wymienić należy przede wszystkim trzy najszkodliwsze: 1) by Zakładowi temu powszechnemu — mimo że jest wyłącznie Zakładem ustawowym (państwowym) ubezpieczenia społecznego — wolno było w osobnym utworzyć się mającym dziale przyjmować także ubezpieczenia emerytalne dobrowolne, i to również od osób nie obowiązanych do ubezpieczenia, i w ten sposób robić konkurencję prywatnym zakładom asekuracyjnym, jako zakładom zastępczym; — 2) by umowy zastępcze były zniesione, a zakłady zastępcze były obowiązane do odsyłania całej premii ustawowej Powszechnemu Zakładowi pensyjnemu do Wiednia, i to bezpłatnie; — i 3) by dodatek państwowy do renty — wówczas gdy wejdzie w życie ustawa o ubezpieczeniu społecznym — udzielany był tylko funkcjonariuszom prywatnym, ubezpieczonym w Powszechnym Zakładzie pensyjnym, zaś funkcjonariusze, ubezpieczeni w Zakładach zastępczych, mają być pozbawieni tego dodatku.

W celu tem pewniejszego uzyskania tych zmian w ustawie dopomógł Powszechny Zakład pensyjny do stworzenia organizacji p. t. „Verband österreichischer Privatangestellten-Organisationen“, reprezentujący rzekomo przeszło 70.000 funkcjonariuszy prywatnych, który to związek przy pomocy Powszechnego Zakładu pensyjnego i posłów niemieckich z Dr. Lichtem na czele żąda tych samych wymienionych wyżej a wymierzonych przeciw zakładom zastępczym 3 zmian, a nadto innych wielu zmian, daleko idących, jak n. p. by obowiązkowi ubezpieczenia podlegali wszyscy funkcjonariusze prywatni od 16. roku życia poczynawszy, z wyjątkiem przemysłowych robotników i sług, a więc wszyscy funkcjonariusze bez względu na to, czy mają charakter urzędniczy lub nie, i czy pracują wyłącznie lub przynajmniej przeważnie umysłowo lub nie, i z wypuszczeniem dolnej granicy zarobku rocznego najmniej 600 koron — i t. d.

Nad powyżej wymienionymi wszelkimi innemi propozycjami zmian ustawy obradował już podkomitet Komisji socjalno-politycznej Izby posłów w marcu 1910, a wszyscy członkowie tego podkomitetu, biorący udział w dyskusji (posłowie Dr. Czaykowski, Eldersch, Dr. Ofner, Dr. Drexel i Dr. Licht), oświadczyli się przeciw dążeniu Powszechnego Zakładu pensyjnego robienia jakiegokolwiek konkurencji zakładom zastępczym. W rezultacie odrzucono wszystkie wnioski, szkodliwe dla zakładów zastępczych i odrzucono tekst proponowanego przez Powszechny Zakład pensyjny kwestyonaż dla mającej się odbyć ustnej ankiety, oraz uchwalono tekst inny, właściwszy. Ankieta miała się odbyć w kwietniu 1910, poczem podkomitet i pełna Komisja socjalno-polityczna a wreszcie plenum Izby posłów miały przystąpić do uchwalenia noweli.

Tymczasem — wskutek rozwiązania Izby poselskiej — sprawa noweli do ustawy emerytalnej spadła z porządku obrad Rady państwa, a cała czynność wprowadzenia tej sprawy ponownie na porządek dzienny parlamentu musiała być i została podjęta na nowo od początku.

Wspomniany wyżej i przez Powszechny Zakład pensyjny wspomagany Związek organizacji funkcjonariuszy prywatnych w Austrii wniósł do Izby posłów przez Dra Lichta te same propozycje zmian ustawy emerytalnej, które opracował i wniósł w r. 1909/10 — przy poparciu naturalnie Powszechnego Zakładu pensyjnego — i propozycje te będą niebawem znów przedmiotem obrad Komisji socjalno-politycznej i jej podkomitetu, będzie urządzona ankieta, wezwany zostanie do wypowiedzenia zdania swego Powszechny Zakład pensyjny i rząd, poczem Komisja socjalno-polityczna opracuje, wzgl. uchwali przedłożony jej przez rząd projekt noweli do ustawy, który następnie będzie przedłożony do uchwalenia przez obie Izby Rady państwa i do sankcji cesarskiej.

Tak jak przed rozwiązaniem Izby poselskiej w kwietniu 1910, tak i obecnie nie ma właściwie powodu do obaw, by wspomniane wyżej szkodliwe dla zakładów zastępczych i niemożliwe zasadniczo do przyjęcia propozycje Powszechnego Zakładu pensyjnego i jego satellitów zostały uchwalone. Ale czuwać należy mimo to, by to się w części nawet nie stało i starać się należy najusilniej, by przez mającą się uchwalić nowelę do naszej ustawy emerytalnej usunięte zostały z tej ustawy te braki i postanowienia, które są niekorzystne dla funkcjonariuszy prywatnych, i by natomiast wprowadzono liczne nowe postanowienia, dla nas korzystne.

Organy naszego Towarzystwa czuwają nad tą sprawą pilnie i w podobny sposób, jak w roku ubiegłym, przez zabiegi u naszych posłów i innych czynników miarodajnych, dołożą usilnych starań, by do noweli wprowadzić jak najwięcej postanowień korzystnych, z których jako najważniejsze wymieniamy następujące:

1) by postanowienia §§ 1 i 2 ustawy co do obowiązku ubezpieczenia były jasno sformułowane i by ten obowiązek dotyczył istotnie wszystkich tych funkcjonariuszy, którzy sprawują wyłącznie lub przynajmniej przeważnie umysłowe czynności służbowe; pod tym względem powinna być miarodajna uchwała podkomitetu Komisji socjalno-politycznej Izby posłów z grudnia 1908;

2) by od obowiązku ubezpieczenia wolni byli funkcjonariusze (§ 2, p. 2 ustawy), pobierający emeryturę na podstawie dawniejszego zatrudnienia, które nie obowiązywało do ustawowego ubezpieczenia, o tyle tylko, o ile ta ich emerytura wynosi przynajmniej 720 koron rocznie;



3) by obowiązkowi ubezpieczenia podlegały pełne pobory służbowe aż do wysokości 7200 koron rocznie (§ 3 ustawy);

4) by dla funkcjonariuszy, którzy posadę, obowiązującą do ustawowego ubezpieczenia, obejmują dopiero w wieku 50—55 lat życia, czas wyczekiwania do uzyskania praw do najniższych świadczeń wynosił nie 10 lecz 5 lat — jak niemniej, by wszystkim tym funkcjonariuszom, którzy wstąpili do obowiązku ubezpieczenia z chwilą wejścia w życie ustawy, t. j. dnia 1. stycznia 1909, zaliczyć do czasu wyczekiwania poprzedni czas służby w wymiarze najwyżej 5 lat;

5) by czas, przebyty w czynnej służbie wojskowej, zaliczał się do ubezpieczenia, a kosztą tego ubezpieczenia za czas służby wojskowej ma ponieść państwo;

6) by wolno było uzyskać, wzgl. pobierać rentę nieudolności także w wypadkach, gdy uboczne zarobkowanie wynosi rocznie nie 600 koron lecz 1200 koron;

7) by pobór renty nieudolności, renty wdowiej i dodatków na wychowanie dzieci nie był wstrzymywany wówczas, gdy pobierający te renty mieszkają za granicą państwa;

8) by renta na starość była płatną bezwarunkowo z ukończeniem 65 lat życia ubezpieczonego;

9) by kobiety ubezpieczone miały prawo otrzymania całej rezerwy premiovej wówczas, gdy zawrą śluby małżeńskie w ciągu  $1\frac{1}{2}$  roku po wystąpieniu z obowiązku ubezpieczenia (a nie przed wystąpieniem z tego obowiązku, jak jest obecnie);

10) by na wypadek wejścia w życie ustawy o ubezpieczeniu społecznym państwo do każdej renty nieudolności i na starość według ustawy emerytalnej dopłacało dodatek w wysokości 180 koron rocznie, o ile policzalne do ubezpieczenia pobory roczne nie przekraczają 4000 koron — a to dla ubezpieczonych tak w Powszechnym Zakładzie pensyjnym jak i w zakładach zastępczych;

11) by organizacja Powszechnego Zakładu pensyjnego i jego biur krajowych była zmieniona na podstawie, dającej szersze prawa ubezpieczonym do zarządu i kontroli;

12) by wreszcie (co jest bardzo ważne) zmiana ustawy emerytalnej nie tylko nie uszczupliła praw i warunków istnienia zakładów zastępczych, lecz owszem by jasno i niedwuznacznie określiła prawa i przywileje tych zakładów, wynikające dziś nie dość jasno z ustawy (z §§ 73, 75 i i.), a konieczne do należytego przeprowadzania wszelkich czynności, wynikających z ubezpieczeń zawieranych; również powinien być jasno i należycie uregulowany w noweli do ustawy stosunek zakładów zastępczych do Powszechnego Zakładu pensyjnego, względnie jego biur krajowych, które obecnie roszczą sobie tak wobec zakładów zastępczych, jak i wobec ich członków-służbodawców rozliczne niczem nieuzasadnione prawa i pretensje.

Już po ogłoszeniu powyższego referatu odbył podkomitet Komisji socjalno-politycznej Izby poselskiej w sprawie noweli do ustawy naszej emerytalnej 3 posiedzenia w dniach 25. stycznia, 7. i 14. lutego b. r. Przedmiotem narad był projekt rządowy noweli na razie do §§ 1 i 2 ustawy emerytalnej. Zmiany, przez rząd projektowane, opierają się ściśle na dotychczasowej judykaturze, przeważnie Trybunału administracyjnego. W rezultacie uchwalił podkomitet odbyć ankietę ustną wyłącznie w sprawie §§ 1 i 2 ustawy emerytalnej, t. j. obowiązku ubezpieczenia i wyłączenia z tego obowiązku, przyczem najważniejszą będzie kwestya, czy i o ile funkcjonariusze handlowi mają podlegać obowiązkowi ubezpieczenia.

Ponieważ przedstawiciel Towarzystwa naszego będzie najprawdopodobniej brać udział w ankiecie, przeto ważną jest rzeczą poznanie opinii jak najszerzych kół w powyższej sprawie.

Part IV. projektu noweli str 55 cyramplara, aduclouy.  
Pocem parlamentarnym do wiadomości. —